

Яків Дубров, Володимир Гаюк

«Велесова книга» – декодувальний ключ для релігійно-цивілізаційного коду української нації

Yakiv Dubrov, Volodymyr Hayuk

The essay about passionate “Veles Book” – the decode key for the religious civilization code of Ukrainian nation and Orians race

The three-dimension semiotic civilization space interpretation of the “Veles Book” is given.

Keywords: Veles, passion, code, calendar, God, writing, semiotic, space.

Подается інтерпретація «Велесової Книги» в термінах тривимірного семіотико-цивілізаційного простору.

Ключові слова: Велес, пасіонарність, код, календар, Бог, письмо, семіотика, простір

У 2014 р. минуло 95 років з того часу, коли в 1919 р. під час війни полковник білогвардійської армії Алі Ізенбек в одному зруйнованому панському маєтку в с. Великий Бурлук на Харківщині знайшов дощечки Велесової Книги (далі – Влескнига) і вивіз їх до Бельгії. Текст ВК був надряпаний чи випалений на березових (за іншими даними, дубових) дощечках розміром 38 на 22 см і товщиною до 1см, які були нанизані на ремінець. В Бельгії (Брюссель) А. Ізенбек познайомився в 1925 р. з аматором старовини українцем Юрієм Миролюбовим-Лядським, який переписав дощечки, розклав суцільний текст на слова і цим зробив більш ніж за 15 років найвидатнішу справу свого життя – по суті врятував багатотисячолітні Веди українського народу. В 1940 р. нацисти вторглися в Бельгію. Коли в 1941 р. (за деякими джерелами – в 1943 р.) помер Ізенбек, пропали й дощечки Велескниги. Як видно, зникли також прориси тексту, зроблені Ю. Миролюбовим, бо він повернувся до них лише в 1953 р. Через декілька років у американському російськомовному журналі «Жар-птица» (Сан-Франциско, 1957 – 1959) Ю. Миролюбов-Лядський опублікував фрагменти Велескниги, а протягом 1968 – 1970 рр. завдяки старанням М. Скрипника (Нідерланди) з'явилися й українські публікації цієї книги у видавництві «Млин» (Гаага) і «Календаря канадійського фермера». Вони включали переклад (на жаль, дуже недосконалий), виконаний А. Кирпичем (Велика Британія). Саме з цим текстом ознайомив читачів України київський журнал «Дніпро» (1990, № 4). Повний автентичний текст Велескниги був зібраний й опублікований в 1972 р. і 1975 р. М. Скрипником, який передав ці українські публікації

Б. Ребіндеру (Франція). Відтак вони потрапили до Санкт-Петербургу, де й вийшли передруком 1990 р. За цим текстом був зроблений ритмічний переклад філологом Б. Яценком, який вперше з'явився в газеті «Русь Київська» (1994, № 1-3). Нині Велескнига по праву вважається святим письмом Рідної Віри, а її дослідження нині продовжуються, зокрема, Г. Лозко та С. Піддубним¹. Більше того, періодично відбуваються наукові конференції на цю тему².

Відомо, що з часу появи Велескниги в українському інтелектуальному просторі минуло понад двадцять років³. Цей час, на думку Г. Лозко, нібито достатній для осмислення значущості цієї унікальної літературної пам'ятки. Проте нав'язані суспільству (особливо «п'ятою колоною») ідеологічні «дороговкази» позбавили український соціум адекватної реакції на аксіологічні складові твору. Хоча багато перекладачів взялися перекладати Велескнигу на різні мови, на жаль, всі вони не знали української історії та українського слова й їхні переклади виявилися занадто спрощеними (якщо не примітивними), що дало деяким псевдонауковцям говорити про неавтентичність Книги. Крім того, найзручнішим способом дискредитації Велескниги виявився такий звичний ще за радянських часів ярлик «фальсифіката», що й спрямувало академічних дослідників не на осмислення національних, мовознавчих та духовно-релігійних значень книги, а на заперечення або доведення її автентичності. До академічних переслідувачів Велескниги долучилися ще й християнські церковні інституції, яким не вигідне поширення знань про рідну духовно-культурну спадщину українського народу.

Мета нашого дискурсу полягає в окресленні декодування концептів релігійно-цивілізаційного коду Велескниги в межах архетипу української нації.

Чи не найбільшій уваги заслуговує культово-релігійна складова Велескниги⁴. Першими її «відкрили» представники традиційної конфесії рідної етнічної релігії, яка почала відроджуватися в 1934 р. з ініціативи В. Шаяна й продовжила свою діяльність в 90-х роках ХХ ст. після Другої світової війни та періоду радянського тоталітаризму. Саме рідновіри, на думку Г. Лозко, надали Велескнизі сакрального культового значення як одній зі збережених частин язичницького святого письма та почали використовувати її тексти як молитви в релігійних обрядах. Очевидно, що Велескниги є лише частиною віровчення і не вичерпує повністю всю різноманітність і глибину його вірознавчих засад. Тим більше з давніх-давен відомо, що вибираючи Богів, народи обирають свою долю. Особливо це резонно, коли Богів і релігію взагалі вибирає весь народ, формуючи її на протязі віків, а не одержуючи її сформованою тим чи іншим пророком (Будда, Христос, Магомет тощо). До речі, пророки, на думку Г. Лозко, творять тоталітарні релігії в той час, як народи творять етнічні релігії. Яку ж долю собі обрали наші Пращури, яким Богам поклонялися, яку віру сповідували?

Велескнига доволі докладно описує віру, що її сповідували наші Предки перед християнізацією. Це була дивовижна релігія – сонцесейна й життєстверджувальна. Нічого подібного до «Любіть світ зелений і життєдайний!» (доц. 25), що берези – то обереги, а дуби – опора неба («ті діброви – божі Берези і неба Дуби на ниві Дажбовій» (доц. 31), ви не знайдете в Біблії. Немає і того, що наші предки – це наші Боги, що «Душі прашчурів світять зорями нам од Ірю» (доц. 1). Безсумнівно, така віра заважала тим, хто сповідував тоталітарні релігії, які творять кумирів в особі людини-царя й нав'язати його масам, щоб за допомогою нього підкорювати світ. Руси не дозволяли собі зображувати Богів у людській подобі, щоб комусь захотілося ототожнювати себе з ними. Для них Боги – надприродні явища, вони їм уявлялися певними символами та образами. А самих себе вони вважали синами Божими. То чи могли сини Божі дозволити собі людські жертвоприношення? В жодному разі. Доволі точне визначення обом релігіям дав один із перших дослідників Велескниги Б. Ребіндер: «Греки, уявляючи своїх Богів безсмертними, наділяли їх людськими вадами. Це дозволило їм створити дуже цікаву мітологію, яку так знають і люблять на Заході. А Боги слов'ян були вищими істотами, позбавленими вад. Тому слов'яни мали не мітологію, а релігію». Що ж це за така велична релігія, за що її так нещадно нищили? Що то за Боги, яких так боялися? Велескнига дає чіткі відповіді на ці запитання. Ми «не мали Богів, окрім Вишень і Сварго, а вони суть множества, бо Бог є Один і множествен. І хай не розділяє ніхто того множества і не говорить, що мали Богів многих. Бо це світло Іру йде до нас, і будьмо гідні Його» (доц. 30). То не просто Боги, то «суть Отці наші, а ми сини їхні» (доц. 26). «Всяк рід мав Щурів і Пращурів, які померли перед віками цими. То їм, Богом, почитання маємо дати, і од них радощі маємо» (доц. 38а). Як бачимо, руси не відокремлювали себе від Богів, вони для них Пращури, батьки, а отже, вони продовжувачі їхніх справ, вони відповідальні за свої дії перед ними і перед майбутнім. І не важливо, хто з тих Пращурів-Богів старший, а хто менший. Бог один, хоч і називають його різно: «щодня до Бога звертаємося, як на світ стає: його називаємо Перун, Дажбо, Хорс, Яр та іншими іменами» (доц. 4г).

Текст Велескниги дає змогу виділити емпіричний матеріал, який можна згрупувати за трьома тематичними блоками: богослов'я, обрядовість і морально-етична концепція. Богослов'я Велескниги представлене близько 250 термінами, що включають теоніми (імена Богів) та богословські поняття (такі як Сварга, Боголісся, Луки Сварожі, Діти Сонця тощо). Пантеон Богів, наявний у Велескниги, не може вважатися повним – відсутні такі відомі з інших джерел постаті, як Лада (хоча є Ладобог), Леля (хоча є назва місяця леле), Дана, Ярило (натомість є Яр, Ярбог), непевна згадка про Мокошу, що може свідчити лише про фрагмент предківського пантеону, який дійшов до нашого часу. Водночас новими, досі

незнаними або маловідомими є Мати Слава, Заребог, Земебог, Кришень; підтверджено наявність Дива, Овсеня, Чорнобога і Числобога (які досі викликали дискусії); уточнено функції Смаргла як Вогнебога; з'явилися невідомі досі синоніми (або епітети) імені Перуна – Вергунець, Індра, Ондере, Впаруна; розгорнуто Вчення про «полк Перунів»; підтверджено гіпотезу «Кола Сварожого» Г. Лозко 1990 р., яка розвинута в подальших наукових реконструкціях календаря рідної віри⁵. Обрядова практика рідної віри спирається насамперед на календар «Коло Свароже», який реконструйовано за астрономічними, фольклорно-етнографічними даними та текстами Велескниги, що їх можна виокремити як молитви до тих чи інших Богів: Прави, Сварога, Перуна, Дажбога, Матері Слави, Білобога і Чорнобога, Світовита, Смаргла, Дива, Велеса, Рожаниць; а також молитви жертовні, погребові молитви на тризні, очисні біля води та вогню, молитви перед споживанням їжі та напоїв; а також молитви щоденні: до Утрені та Вечірньої Зорі, до всіх Богів, молитви на почин (перед навчанням, перед працею тощо), на сон грядущий та різні слова-обереги («зникни, як тьма по сонцю», «ніщо нам не втратиться, бо ми в руках Сварожих», «Права є з нами, і наві не боїмося» тощо)⁶. В іменах цих давніх Богів і природній вірі – наш дух, наша воля і характер. Великий Піфагор (Патагор) наголошував: «Народи формуються за волею своїх Богів, але Боги відкриваються лише тим, хто до них звертається». Велескнига підтверджує це: «Боги дають прохачам». Молитва для наших предків була особливим ритуалом, бо вона зміцнювала дух і тіло: «молитвою зміцнивши тіло, поївши, йдемо до полів наших працювати, як боги веліли кожному чоловікові». «Дажбожі внуки, улюбленці Божеські!» не знали слова «Амінь!» (кінець), у своїх молитвах вони п'ятикратно славили Богів щоденно. Випиваючи жертвенні напої, наші предки обов'язково проливали перші краплі на землю як пожертву Пращурам і загиблим за землю рідну синам своїм. До речі, молитва «Отче наш», яку називають християнською, створена набагато раніше цієї релігії. Ця молитва унікальна своєю триєдністю – не лише в сакральному, а й змістовному та структурному плані. По-перше, це звертання до Святої Трійці, по-друге, складається із трьох частин, по-третє, кожна з цих частин має три компоненти. На думку С. Піддубного, Митра – це Бог, який втілює святу Трійцю – Отця, Сина і Святого Духа⁷. Експлікуючи світліну із зображенням Митри (Інтри) у вигляді трьох фігур, він твердить, що Перша фігура – це сам Бог-Творець або Сонце (від його голови відходять промені), той, хто карає (у руках для цього він має палицю). Друга фігура – Син Божий або намісник Бога на землі – людина, цар. Він має на голові символ Сонця – коло, а під ногами у нього звір, тобто людині – Синові Божому надається влада на землі. Третя постать – це Дух Святий, який твориться із душ полеглих за землю і волю народу. У цієї фігури немає обличчя, а під ногами – обриси померлої

людини. Отже, на думку С. Піддубного, Митра – ми троє, Трійця. Що ж до молитви «Отче наш», то християнські священники та теософи підлаштували її під церковно-слов'янську мову. Дещо втрачено через це, а дещо було викинуто навмисне. Отже, перша частина – сутність, до якої звертається прохач і висловлює готовність прийняти над собою Його владу: «Отче наш, що є Ти на небесах! Нехай святиться ім'я Твоє, нехай прийде царство Твоє, нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі». Тут бачимо три складові. Друга частина – безпосередньо прохання до цього небесного Отця, де чітко бачимо, що це є Сонце, бо від нього залежить, чи будемо з врожаєм хліба чи ні, як будуть ладити між собою природні стихії і як впливатимуть вони на людей: «Хліб наш насущний дай нам сьогодні і прости нам провини наші, як і ми прощаємо винуватцям нашим. І не введи нас в спокусу, але визволи від лукавого».

Третя частина – це уславлення Того, до кого ми звертаємося, і висловлення готовності прийняти справедливе та заслужене рішення вищих сил – Святої Трійці, що виступає як одне ціле: «Бо Твоє царство – слава, сила і воля Отця і Сина, і Святого Духа!» «Слава» тут відповідно стосується Отця; «сила» – Сина, бо Син – це той самий прохач і він мусить мати силу для захисту та примноження слави отців – він відповідальний і за себе, і за славу отців, і за Дух Божий, який твориться мільйонами; воля – Святого Духа, того, хто дає розум і душевні сили на праведні діла. Церковники викинули «силу» з молитви, бо пастві вона не потрібна, паства має бути покірною. А те, що в молитві порушено триєдність і применшено її сприйняття небесними силами, для них несуттєве. І, нарешті, заключний піднесений акорд молитви. В церковному варіанті він відсутній, оскільки завершення молитви словом «амінь» (кінець) в духовному плані є нісенітницею, абсурдом. Не могли наші мудрі предки так закінчувати свою молитву, а навпаки, дотримуючись правила триєдності, вони трикратно славили того, від кого сподівалися ласки небесної на цілий день: «Слава! Слава! Слава!».

Не менш цікавою є релігійно-календарна система наших предків та спроба її фрактального моделювання. Наші предки відстоювали свою мову, віру, мали за Богів Сонце, природу-матір і своїх Пращурів. У дощечці 29 читаємо: «Пам'ятаймо про минуле завжди, тримаймося правди нашої і здобудемо правду – так здавна говорили Отці наші і сильні були. Отож маємо повернутися до борозни їхньої [...]» Прислухаємося цієї поради і звернімося до календаря Пращурів, про який можна твердити так: річний календарний круг – це властиво єдина наша релігійна система. Дош. 11а і 11б чітко ставлять все на свої місця, оскільки тут виписано календар, що за ним жили і трудилися наші предки. Це не просто календар, це життєдайне Коло Сварога або Небозвід, створений за наукою вищих (космічних) сил. До речі, це Святе Коло, знак Дажбо у вигляді

12-кутної (або 8-кутної) до сьогодні використовують українські колядники. Відтворимо зміст дощ. 11а і 11б: «Перун та Свентовид, обоє удержані в Сварзі, а з обох боків їх Білобог і Чорнобог б'ються, але ті, і Сварг, тримають світ, аби не бути йому повергнутому. А за ними обома Хорс, Влес і Стриб держать, а поза ними – Вишень, Леле, Літиць, Радогощ, Календо, Кришень. І цих усіх удержує Сивий Яр або Дажбо. І вони творять: Білояра, Лада, Купала, Сіниця, Житниця, Віниця, Зраниця, Овсениця, Просиця, Студеця, Лідиця і Лютиця. А це є: пташиць-звіренць, милиць-дощиць, плодець-ягодець, бджолич-рестиць, кленчиць-зеренць, вітриць-соломиць, грибиць-ложиць, бесідиць-сніжиць, страниць-святиць, радиць-світиць, кревиць-красиць, травиць-стеблиць. А затим інша суть: родиць-маслиць, живиць-відиць, листвиць-квітиць, родич-зведич, громич-сімич, липець-рибець, брезич-зелинць, гориць-страдиць, спасиць-листвеверзиць, мислиць-гостиць, ратиць-страниць, чурець-рідиць.» Зараз рік поділений на півріччя, квартали та на чотири пори роки по три місяці, в чому важко визначити якусь астрономічну і навіть кліматичну закономірність. предки, як бачимо, ділили рік на дві, три і шість частин, де не тільки враховано кліматичні особливості тієї чи іншої пори року і рух Місяця, а й фіксується універсальне обчислення часу. Вишень, Леле, Літиць, Радогощ, Колендо, Кришень – кожний протегує двома місяцями або 61 днем; Хорс, Влес, Стриб мають вищу опіку і контролюють вдвічі більше днів – по 122 дні (Стриб на один день менше), що в сумі складає 365. Своєю чергою рік (365 днів) наші предки, очевидно, вважали четвертою частиною астрономічного року (як четверта частина доби – 360 хв.) і на четвертий рік додавали йому ще один день (високосний рік). Оскільки релігійно-календарна система – це Коло Бога Сваргора або Небозвід космічних сил, то для її моделювання потрібно використати так званий гороскоп («горішне скопище» зірок), який безпосередньо пов'язаний з реальним небозводом та складений за відповідними знаками Зодіаку (зоряна дія з космосу). При цьому С. Піддубний ідентифікував знаки Зодіаку з відповідними місяцями Кола Сваргового. Отже, Овен (21.03 – 20.04) – це Білояра, Телець (21.04 – 21.05) – Ладо, Близнюки (22.05 – 21.06) – Купало, Рак (22.06 – 22.07) – Сіниця, Лев (23.07 – 23.08) – Житниця, Діва (24.08 – 23.09) – Віниця, Терези (24.09 – 23.10) – Зраниць, Скорпіон (24.10 – 22.11) – Овсениць, Стрілець (23.11 – 21.12) – Просиць, Козеріг (22.12 – 20.01) – Студеця, Водолій (21.01 – 19.02) – Лідиць, Риби (20.02 – 20.03) – Лютиць. Виходячи з цієї ідентифікації, ми за основу фрактальної моделі релігійно-календарної системи беремо складену нами матрицю-таблицю міжзодіякальних стосунків-аспектів, яка має розміри $12^x 12$ та рядки і стовпці якої іменуються місяцями календарної системи, що тотожні знакам Зодіаку. Елементами цієї матриці (а їх всього 144) є або морфізми модельної нуль-категорії, або функції, які кожному місяцю

однозначно ставлять у відповідність певний фіксований місяць⁸. Як впливає попереднього, за кожним знаком Зодіаку стоїть певна божественна сила і кожна з цих божественних сил в свою чергу взаємодіє з іншою божественною силою. Очевидно, цю взаємодію можна з певним наближенням описувати за допомогою міжзодіакальних стосунків-аспектів. Всього таких стосунків – 144. У відповідності з Колом Сварговим є шість божественних сил, кожна з яких є парою місячних божественних сил, що збігаються з парою знаків Зодіаку. Таким чином, Вишень взаємодіє з Леле як пара Білояр і Ладо з парою Купало і Сіниць. Цій взаємодії відповідає підматриця Зодіакальної матриці розміром 2×2 . Всіх таких матриць – $6 \times 6 = 36$. Наступний рівень нашої фрактальної моделі – це три божественні сили – Хорс, Влес та Стриб, які об'єднують Вишень і Леле, Літиць і Радогощ, Календо і Кришень відповідно. Тут ми матимемо матрицю взаємодії Хорса, Влеса та Стриба розміром 3×3 , яка також може бути побудована на базі матриці міжзодіакальних стосунків. Далі, йдуть дві божественні сили – Чорнобог та Білобог. Матриця взаємодії цих двох Богів, з одного боку, матиме матрицю взаємодії макророзміром 2×2 . Проте кожний з цих чотирьох елементів одержаної матриці в свою чергу є матрицею розміром 6×6 , яка одержується з міжзодіакальної матриці. Найвищим рівнем нашого фракталу є Дажбо (Сивий Яр), матриця взаємодії якого з самим собою буде мати розміри 1×1 , тобто складається з одного елементу, а саме, матриці розміром 12×12 , якою є матриця міжзодіакальних стосунків. Апарат теорії матриць, а саме, алгебра матриць є досить ефективним інструментарієм для дослідження взаємодій між божественними силами Сваргового Кола. До речі, матриця Дажбо розміром 12×12 грає роль матричної одиниці, оскільки добуток цієї матриці самої на себе дорівнює їй самій. Більше того, добуток матриць одного розміру, які є підматрицями однієї матриці більшого розміру, продукує матрицю, яка також є підматрицею тієї ж базової матриці. Ще одна особливість міжзодіакальної матриці полягає в тому, що тотожні сосунки між зодіакальними типами (або аспекти з'єднання) є основним базисом для конструювання матриць будь-яких розмірностей. Дійсно, добуток, наприклад, аспекта з'єднання для Овена на аспект з'єднання для Тельця дає в результаті аспект-стосунок семісекстиль для пари Овен і Телець. Цей результат легко доводиться математично за допомогою композиції морфізмів в нуль-категорії або суперпозиції функцій в алгебрі функцій. З попереднього легко бачити, що в Колі Сварговому, поданому в книзі, розглядаються божественні сили, що ідентифікуються знаками зодіаку: парами, четвітками, шістками та дванадцятками (Дажбо), проте не розглядаються божественні сили, які ідентифікуються трьома знаками зодіаку та які умовно можна назвати божественними силами Весни, Літа, Осені та Зими. А це означає, що Велесова книга поряд з іншими джерелами язичницької релігії може стати

декодувальним ключем для розшифрування не тільки проблем з ідентифікації цих божественних сил, а й низки релігійних, етнічних, лінгвістичних, історичних, географічних та інших проблем.

Тексти Велескниги одержали всебічний історико-лінгвістичний аналіз з погляду закономірностей мовного розвитку, притаманних різним слов'янським мовам⁹. Проблема українського письма в монографії С. Піддубного присвячений розділ «Золоті руни»¹⁰, в якому він на початку зазначає, що жодний археологічний артефакт не зрівняється в точності історичного визначення і значущості зі словом, а отже, з письмом. Слово давніше за будь-які інші пам'ятки: і за Кам'яну могилу, і за єгипетські піраміди, і за англійський Стоунгендж, і за близькосхідні зіккурати. Водночас слово найменше захищене з-поміж інших пам'яток. Де все-таки з'явилося перше слово, звідки пішли писемні пам'ятки та алфавіт? Здавалося б, оскільки всі індоєвропейські мови походять із сучасної України, десь тут мали б з'явитися й перші письмові знаки та книги. Звісно, можна сказати: хіба не все одно, хто був перший, що це змінює? Ні. По-перше, це потрібно для з'ясування історичної правди; по-друге, ми довідаємося про походження багатьох речей і зможемо прогнозувати своє майбутнє, бо якщо нам вдасться розгадати таємниці наших предків, то зможемо адекватно відповідати на виклики часу. Відомо, що слова, мова починаються зі створення кореня або основних звуків, якими первісна людина позначала свої враження, народжені у ній предметами чи явищами природи. Так само імена та назви. Наші попередники «не збочили через втрати свої і не спустилися до ряду» (доц. 7б) тих, хто загубив історичну пам'ять. Адже наша пам'ять ще живе в наших словах, архетипах, генах тощо. Її треба лише розбудити та усвідомити свою вагомість в історичних процесах. На думку С. Піддубного, більшої сили за Слово немає. Ніщо не постало без нього. Слово творить Богів, Слово творить королів, президентів, героїв. Слово творить велич народів і держав. Перед Словом схиляють голови мудреці, перед Ним тремтять нечестивці. Словом лікують, Словом убивають. Хто володіє Словом і вміло Ним користується, той володіє світом. Того Слово переконливіше, хто справді підносить Його до рівня Бога, хто є Його вірним сином і помічником, хто несе Його сміливо, несхитно і впевнено, хто вірує в Нього й має за молитву. Ніякі ікони і розп'яття не мають такої сили як Слово. Що це є саме українське Слово, існує чимало доказів в археологічних знахідках, в українських архетипах та лексемах. Наведемо також деякі докази від найавторитетніших умів світу. Так, британський вчений професор Р. М. Вільсон: «Англійська та більшість інших європейських мов походять з прамови, якою розмовляли близько п'яти тисяч років тому в Південній Русі». Поляк М. Красуський на сто років раніше, у 1880-у в книзі «Давність малоросійського язика» зробив такий висновок: «Займаючись тривалий час

порівнянням орійських мов, я дійшов переконання, що малоросійська мова не тільки старіша від усіх слов'янських, а й санскритської, грецької, латинської та інших орійських». Академік М. Марр, хоч і не знав української мови, в 30-х роках минулого століття писав, що «пережиток полісемантизму позначає українську мову шаблем розвитку більш архаїчним, ніж інші індоєвропейські мови». Відомий український учений-історик О. Субтельний вважав, що нашій мові не менше 5 тисяч років. Далі, С. Піддубний наводить низку прикладів, що про свій чималий вік свідчить і саме українське слово¹¹. Тарас Шевченко справедливо називав українську мову «Господа слово», бо ця мова творилася за законами творення світу – природно й гармонійно. Це ретельно осмислена, справедлива й правдива мова. Це справді відображення суті Всевишнього, мова душі і серця всього людства. В кожний архетип українського слова вкладено відповідний астральний і світоглядний задум, відповідну життєву та моральну силу. В ньому віковична мудрість нашого народу, «в нім праісторії пульсує джерело» (поет В. Гаранін). Українська мова не потребує якихось додаткових прикрас чи запозичень ззовні. Як нас не огречували, не оцерковнювали, не оплячували й не росифікували, як не вихолощували нашу мову борці за чистоту української літературної мови, а в ній збереглося чимало того, що допоможе нам розпізнати самих себе в далекій минувшині й дізнатися про себе. Більше того, в українському слові – в його звукові, графіці – приховані такі таємниці, яких немає в жодній іншій мові. Це справжні містерії. Для того, щоб сформалізувати та змодельовати реальні та віртуальні об'єкти та динамічні процеси, які досить детально зачіпалися в попередньому нашому реферативному дискурсі, потрібно перейти в так званий семіотичний простір, який є тривимірним простором. Цей перехід диктується тим, що, по-перше, в семіотиці мова описується за допомогою трьох вимірів – семантики, синтактики, прагматики. Якщо семантика має справу з відношенням знаків до того, що ці знаки означають, до об'єктів дійсності та понять про них, синтактика – з відношеннями знаків один до одного, то прагматика (дектика) – з відношеннями знаків до людини, яка користується мовою. В своєму реальному бутті мова рівномірно розгортається в цих трьох вимірах. Очевидно, що тут немає необхідності говорити, що в роботі Ю. Степанова мова не йде про деякий чисельний вимір, оскільки слово вимір в нього є синонімом слів «вісь», «координата», «параметр»¹². По-друге, перехід до семіотичного простору пов'язується також з нашим означенням мови, згідно з яким мова – це наступна тетрада – <субстратика, сигнітивіка, атрибутика>, в якій три компоненти пов'язуються в мовну цілісність за допомогою національного егрегору. Якщо порівняти субстратику (як набір реальних об'єктів-денотатів) з тілом мови, сигнітивіку (як знаково-семіотичну структуру мови) – з її душею (психікою), а атрибутіку (як набір осмислених концептів мови) – її духом

(ейдосом), то національний егрегор (як інтегратор трьох компонент тетради) можна розглядати як своєрідну нервову систему, що поєднує субстратику, сигнівіку та атрибутіку в єдине ціле – національну мову¹³. У попередньому реченні ми зовсім логічно вжили три терміни – денотат, знак, концепт, які базовими поняттями семіотики, а особливо, семітичного трикутника Фреге. Саме денотат як реальний об'єкт мови, саме знак (звук, буква, речення, текст тощо) як реальна мовна конструкція та саме концепт (поняття, смисл, архетип тощо) як семантична структура мови, саме вони стануть основою моделювання дохристиянського українського мовного письма в семіотику-цивілізаційному просторі України. Термін семіотику-цивілізаційний простір України є обґрунтованим терміном, оскільки, по-перше, мова – це домінанта цивілізації, а, по-друге, цивілізація має також тетрадну структуру, де тріада <еконіша, антропосфера, суперетос> інтегрується в системну цілісність за допомогою релігійно-мовного егрегору. Оскільки основні компоненти семіотику-цивілізаційного простору – мова та цивілізація – мають триалістський характер, то основні принципи та інструментарій моделювання повинен також мати триалістську природу. На нашу думку, таким вимогам відповідають, по-перше, мандала-моделювання, яке порівняно легко трансформується в таблично-матричне моделювання як в соціоніці, генетиці тощо¹⁴; по-друге, дескрипційне моделювання¹⁵, яке поступово перетворює мандала-моделювання в логіко-математичне; по-третє, теоретико-категорне моделювання¹⁶, частинним випадком якого є й мандала-моделювання, й дескрипційне моделювання. Яскравими прикладами реалізації такого синтетико-системного моделювання є соціон, геном, Зодіак та періодер, для яких нами були побудовані такі моделі.

¹ Лозко Г. Велесова Книга – Волховник. Текстологічне дослідження, літературний переклад, релігієзнавчий переклад, релігієзнавчий коментар, словник на 8500 слів. // Тернопіль. – 2010. – 520 с.; Піддубний С. Код України-Русі. – Тернопіль. – 2013. – 304 с.

² Велесова Книга – елемент культури українського народу: матеріали Всеукр. наук. конф. – Тернопіль. – 2013. – 44 с.

³ Влес Книга. // Дніпро. – 1990. – №4. – С. 83-106.

⁴ Лозко Г. С. Етносоціальне та культурно-релігійне значення Велесової Книги. // Велесова Книга – елемент культури українського народу: матеріали Всеукр. наук. конф. – Тернопіль. – 2013. – С. 23-27.

⁵ Лозко Г. С. Пробуджена Енея. Європейський етнорелігійний ренесанс. – Харків. – 2006.

⁶ Лозко Г. С. Етносоціальне та культурно-релігійне значення Велесової Книги. // Велесова Книга – елемент культури українського народу: матеріали Всеукр. наук. конф. – Тернопіль. – 2013. – С. 23-27.

- ⁷ Піддубний С. Код України-Русі...
- ⁸ Піддубний С. Код України-Русі...
- ⁹ Таранець В. Г. Тексти «Велесової Книги»: закономірності мовного розвитку. // Велесова Книга – елемент культури українського народу: матеріали Всеукр. наук. конф. – Тернопіль. – 2013. – С. 23-27.
- ¹⁰ Піддубний С. Код України-Русі.
- ¹¹ Там само
- ¹² Степанов Ю. С. В трехмерном пространстве языка (Семиотические проблемы лингвистики, философии, искусства). – М. – 1985.
- ¹³ Дубров Я. Філософія мови: концепції, генезис та еволюція мови на тлі мегаісторії світових цивілізацій. // Тези Всеукр. наук. конф. «Провідні лінгвістичні концепції кінця ХХ століття». – Львів. – 1996. – С. 88-90; Дубров Я. Концептуальна модель української мови Володимира Перхача, лінгвопсихоінформатика та українська національна ідея. // Форум. – 2005. – №1. – С. 46-56.
- ¹⁴ Есюк Р. П. Системные принципы в психотерапии. – Харьков. – 2010.
- ¹⁵ Дубров Я. Дескрипційна канонізація віртуального квазігалактичного світу: моделювання та демонологія. // Ставропігійські філософські студії. – в. 2. – Львів. – 2008. – С. 227-240; Дубров Я. Мегаісторія культур та еволюційні траєкторії в просторі буття. // Ставропігійські філософські студії. – в. 5.- Львів. – 2011. – С. 277-291.
- ¹⁶ Дубров Я. А. О проблемах соционики в эволюционно-временном разрезе: классика, неозотеризм, модерн и постмодерн. // СМПЛ. – 2009. – №1. – С. 55-80.